

Vese gods / gård / säteri

Inledning

Den följande kronologiska sammanställningen över Vese Säteri i Bro socken är framtagna inom Sällskapet Strömstierna av Per Stenros 2010-10-19 – 2011-01-26 och utgör en del av Lysekils Kalendarium. Innehållet kommer att uppdateras successivt när ny relevant information tillkommer.

Anmärkning

När det gäller säteriets ägande föreligger i skrivande stund vissa skillnader mellan det som Tiselius anger och det Nils Lindbergh skriver. Jag tar idag ingen ställning för eller emot dessa olika källor. Däremot har jag, på de ställen där oklarheter finns, markerat detta i texten.

När det gäller barnen till Margareta Strömcrone och Johan Caspar Greiffenschütz tar jag i denna sammanställning enbart med Olof och Johan Casper; för mer information se NL/I, sid 432.

Ägandet efter 1885 fram till dags dato behöver kompletteras.

Källor & förkortningar

- BL Beata Losman, Margareta Huitfeldt. En biografi. Uddevalla 1984.
- CAT Carl A. Tiselius, Bohusläns gamla adliga gods och sätesgårdar. Bidrag till gårdarnas och släkternas historia. Göteborg 1925. [sid 93 och ff]
- EH Ernst Hörman, Lysekil. Bidrag till kännedomen om Lysekils historia och utveckling. I. Från äldsta tid intill 1860-talet. Göteborg 1901. [Anm: några Vese-referenser.]
- Hfl Husförhörlängder för Lysekil: 1870-1878 och 1885-1893.
- KH Knuth Hansson, Lysekil - Skepparsamhället som blev industristad. Lysekil 1983. [sid 21, 71, 112.]
- LP Lysekilsposten
- NL Nils Lindbergh, Stångenäs-släkter, Del I. Bro socken. Munkedal 1987.
- SR Sven Rydstrand:
§ Kvinnor Präster Torpare Bönder. Bohuslänska gestalter och minnen. Uddevalla 1962.
§ Vese - Säteriet vid Brofjorden. 1976.
§ Storgubbar och småfolk i gångna tiders Bohuslän. Uddevalla 1972.
- TA Thomas Andersson, Lysekilsposten.

Otryckt källa

Skattebok från Vese gods (tillhör fröken Gerle, Säm, Tossene).

./

Kalendarium för Vese gods / gård / säteri

- 1317 Kung Håkon V Magnusson skänker egendom till S:t Mikael's kapell i Tönsberg. (CAT, sid 93) I gåvan ingår flera gårdar i Bro socken: Brevik, Ingeröd, Lännestad, Mellby, Skorve, Staxäng, Störreberg, Svee, Tveten, Vese, Önna och Österöd. (LP 1993-07-14) (LP 1993-09-29)
- ...
- 1570 Skepparen Arild Pederssön "benådas med Kronans gård Wesse". (CAT, sid 93) (NL/I, sid 431)
- 1580 I den äldsta kända jordeboken för Bro socken, som finns i Rigsarkivet i Köpenhamn, nämns att följande gårdar i socknen tillhör bönderna: Björneröd, Brattön, Brevik, Ed, Gröv, Kleva, Lännestad, Mellby, Näverkärr, Orndal, Rågårdsdal, Skarstad, Skorve, Staxäng, Stranderäng, Störreberg, Svee, Vese och Vrångebäck. Övriga gårdar tillhör adelsmän eller är kronogods.
- 1607-01-25 Skeppshövitsman Hans Brun till Timmersö, byter till sig gården Vese i Bro socken, mot gårdar i Tanum och Hogdal socknar. (CAT, sid 93)
- Bland Hans Bruns barn kan nämnas att Birgitte Hansdotter Brun gifter sig med änkeman Peder Knudsen Måneskiöld och Hans Hanssön Brun gifter sig med Margareta Pedersdotter Bagge på Holma. (NL/I, sid 431)
- 1609 Mads Pederssön Bagge på Holma och hans systrar Anna Pedersdotter Bagge och Margrete Pedersdotter Bagge byter till sig sätesgården Vese, som senare utökas med gårdarna Tveten, Orndal, Björneröd, Bubacka och Lingatan i Bro socken. Dessa gårdar har tidigare varit i släkten Baggens ägo. (CAT, sid 93) (NL/I, sid 431)
- 1613 Till Vese sätesgård köps gården Skarstad och ytterligare en Orndalsgård. (CAT, sid 93) (NL/I, sid 431)
- 1645 cirka Mads Pederssön Baggens dotter, Karin Madsdotter Bagge, ärver Vese gård. (NL/I, sid 431)
- 1652 cirka Karin Madsdotter Bagge gifter sig med kapten Peder Lauridssön Måneskiöld vid det Baahusiske Regimentet. Peder är från Restenäs i Resteröds socken.
- Karin Madsdotter Bagge och Peder Lauridssön Måneskiöld har två barn: Margareta Pedersdotter Måneskiöld, som gifter sig med löjtnant Hans Henrik von Reichwein och Mads Pederssøn Måneskiöld, som gifter sig med Kristine Jörgensdotter von Reichwein. (NL/I, sid 431)
- 1656 Överste Johan Firichs låter företa gränssyn mellan Röe gård och adelsgården Vese i Bro socken. (TA/LP 1993-10-08)
- 1658 Svenskarna övertar administrationen av Bohuslän. ...

Sätessgårdarna Morlanda och Vrem på Orust samt Ström i Hjärtums socken ägs av Daniel Knutsson Bildts änka Dorotea Bjelke, dotter till norske rikskanslern Jens Bjelke. Blomsholm ägs av Anna Katarina Nettelhorst, dotter till Vivika Bjelke vars bror är Jens Bjelke. Sundsby ägs av Margareta Hvitfeldt. Åby ägs av överste Johan Firichs. Holma och Torreby ägs av Peder Bagge. Vese ägs av Karin Madsdotter Bagge.

Under Vese gods lyder sex fullgårdar. (CAT, sid 93)

- 1660 Peder Lauridsson Måneskiölds trassliga affärer medför att han tvingas pantsätta Vese sätessgård till Margareta Hvitfeldt på Sundsby på Tjörn. (CAT, sid 94-95) (BL, sid 29-30) [Anm: Det är oklart hur länge förpantningen varar.]
- 1691 Margareta Pedersdotter Måneskiöld och Hans Henrik von Reichwein säljer hela Vese gods, med Broberg och alla underliggande gårdar till lagman Alexander Cock (född 1642 i Stralsund) som bor på Orust. (NL/I, sid 431) [Anm: Jämför med CAT, sid 95.]
- 1709 Alexander Cock säljer Vese gods till löjtnant Håkan Gyllenbjälke för 6.600 daler silvermynt. (NL/I, sid 431)
- 1712-12-04 Håkan Gyllenbjälke säljer Vese gods för 6.600 daler silvermynt till schoutbynacht Olof Knape. (NL/I, sid 431)
- 1715-05-30 Lysekil upphör som kronofiskeläge genom att Lysekil och Malmön samt några andra kronolägenheter försäljes på häradstinget på gästgivaregården i Mellby. Olof Knape på Vese säteri köper båda fiskelägena för 100 daler silvermynt, varav Lysekil kostar 60 riksdaler. Lysekil blir sålunda underlydande Vese gods. (EH, sid 18-19) (SR, Storgubbar och småfolk, sid 136) (TA/LP 1993-08-13) (LP 1993-09-29)
- 1717-05-30 Peder Wessel Tordenskiöld försöker tillfångata Olof Strömstierna som befinner sig på sin gård Vese vid Brofjorden. Strömstierna får dock kännedom om planerna och överraskar de skepp ur den Tordenskiöldska eskadern som seglat in i Brofjorden. Linjeskeppet FYEN får grundkänning och strandar.
- 1730 Amiral Olof Strömstierna avlider. Ägandeskapet över Malmön och Lysekil går i arv till amiralinnans brorsdotter, Margareta Strömcrona. (EH, sid 20) (NL/I, sid 431) (SR, Storgubbar och småfolk, sid 138)
- Olof Strömstierna äger även tre öar som ligger mellan Hermanö och Kåringön - Tornö, Vedholmen och Vallerö. (LP 1997-12-12)
- 1733-12-04 Margareta Strömcrona gifter sig i Bro med kapten Johan Caspar Greiffenschütz (född i Karlshamn 1694). (NL/I, sid 431-432)
- 1733-10-30 Johan Caspars och Margaretas son Olof föds. (NL/I, sid 432)
- 1739-06-28 Johan Caspars och Margaretas son Johan Casper föds. (CAT, sid 98) (NL/I, sid 432)
- 1740 Johan Caspar Greiffenschütz tar avsked med majors grad. (NL/I, sid 432)

- 1765 cirka Kornetten vid Bohusläns dragoner Johan Casper Greiffenschütz och Maria Elisabet Virgin (född 1741) gifter sig. (CAT, sid 98) (NL/I, sid 432)
- 1767-11-07 Johan Caspar Greiffenschütz avlider på Vese. Efter hans död ärvs Vese och halva Malmön av äldste sonen, vice häradshövding Olof Greiffenschütz. (CAT, sid 98) (NL/I, sid 432)
- 1769-01-12 Johan Caspers och Margaretas dotter Johanna Margareta föds. (CAT, sid 98) (NL/I, sid 432)
- 1770-02-12 Margareta Strömcrone avlider. (CAT, sid 98) (NL/I, sid 432)
- 1776 Olof Greiffenschütz gör tillsammans med Nils Rasmusson en ny skatteläggning av Malmön, protokollfört 17 maj. Inkomsten från Malmön blir totalt 590 daler silvermynt. Greiffenschütz säljer vid samma tillfälle sin halva del i Malmön till Rasmusson.
- 1798-05-17 Olof Greiffenschütz på Vese dör. (CAT, sid 98) (NL/I, sid 432)
Efter hans död ärvs Vese av brorsdottern Johanna Margareta Greiffenschütz och hennes man, vice häradshövding Christian Fredrik Hjort (född 1757-12-17 i Södra Mellby, Kristianstads län). (CAT, sid 98) (NL/I, sid 432)
- 1803 Jacob Bergström (född 1752 cirka i Svarteborg), ägare till sillsalteriet Konungsholm i Mollösund, lånar 11.111 riksdaler Banco till häradshövding Christian Fredrik Hjort och dennes hustru Margareta Greiffenschütz på Vese och får säteriet i pant. Brobergsgårdarna undantas dock och familjen Hjort bosätter sig där. (NL/I, sid 432) (LP 1998-01-23)
- 1787 Jacob Bergström och Sara Kihl gifter sig.
1792-03-04 Jacobs och Saras dotter Maria Christina föds i Mollösund. (NL/I, sid 432)
- 1803 Jacob Bergström ansöker hos kungen om frälsemannarättighet för att kunna köpa Vese säteri. Gustav IV Adolf bifaller Bergströms begäran och ”för den ringa kostnaden av 242 riksdaler” förklaras han vara frälseman. Därmed kan Jacob Bergström köpa säteriet. (NL/I, sid 432) [Anm: Se även CAT, sid 99.]
- 1812 Vese säteri värderas av Brandförsäkringsverket för byggnader å landet, värdering n:o 8606. (Brandförsäkringsverket, Strandvägen 19, Stockholm) (NL/I, sid 432)
- 1822 cirka Maria Christina Bergström gifter sig med prosten Olof Adolf Kamp (född 1759-02-17 i Strömstad). (NL/I, sid 432)
- 1825 Sara Kihl dör. (NL/I, sid 432)
- 1829-05-17 Jacob Bergström, ägare till Vese säteri, dör. (NL/I, sid 432)

- 1829-08-28 Olof Adolf Kamp dör. (NL/I, sid 432)
Änkeprostinnan Maria Christina Bergström Kamp ärver Vese säteri efter sin fader.
(NL/I, sid 432) (Se även LP 1998-01-23)
- 1864-01-23 Prostinnan Maria Christina Bergström Kamp, ägare till Vese säteri, dör. (LP 1998-01-23)
- 1865 Herman Daniel Strettenberg, kapten vid Kungliga Bohusläns Regemente, köper Vese säteri. (SR, Kvinnor, Präster, Torpare, Bönder, sid 35) (NL/I, sid 433)
- 1870 Grosshandlare Johan August Nomell i Uddevalla (född 1817 cirka) köper Vese gård. (KH, sid 112) (NL/I, sid 433)
- 1875-08-29 Johan August Nomell avlider. (NL/I, sid 433)
- 1877-11-15 Änkan Josefina Charlotta Elisabeth Nomell, född Kullgren (född 1829-01-21 i Stockholm) med barn flyttar till Rosviksgatan i Lysekil. (Hfl 1870-1878) (NL/I, sid 433)
- 1885 Bryggare Magnus Fagerberg (född 1827-10-18 i Bäve) köper Vese gård. (NL/I, sid 433) (KH, sid 71)
- 1885-10-02 Familjen Fagerberg flyttar till Vese från Kungsgatan 45 i Lysekil. (Hfl 1885-1893)
- ...
- 190x Vese gård köps av Johan Leonard Mattsson (född 1849-10-06) från Önna i Tossene och hans hustru Selma Niklasdotter. (NL/I, sid 433)
- 1915 cirka Vese gård köps av Karl Henry Niklasson, gift med Gerda Mattsson, dotter till Johan Leonard Mattsson och Selma Niklasdotter. (NL/I, sid 433)
- ...
- 192x Vese gård delas och innehas av M.N. Mattsson och Karl Henry Niklasson. (CAT, sid 99)
- ...
- ./